

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 307/2013-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť A. S., V., t. č. vo väzbe L., zastúpeného advokátom JUDr. T. T., Š., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 17/2013 a jeho uznesením z 12. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2013 doručená sťažnosť A. S., V., t. č. vo väzbe L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5

ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 17/2013 a jeho uznesením z 12. februára 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 7. januára 2013 prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave podal Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) obžalobu na sťažovateľa a ďalších dvoch obvinených pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi spáchaného v spolupáchateľstve podľa § 20 a § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 4 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Po podaní obžaloby okresný súd na neverejnom zasadnutí 24. januára 2013 uznesením č. k. 6 T 1/2013-398 rozhodol podľa § 238 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s poukazom na § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa (a ostatných obvinených) vo väzbe, a to z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zároveň okresný súd podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku u sťažovateľa nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka neprijal.

Proti tomuto rozhodnutiu prvostupňového súdu podala prostredníctvom obhajcu sťažovateľa sťažnosť (okrem iných) aj matka sťažovateľa v jeho prospech. O týchto opravných prostriedkoch rozhodol krajský súd napadnutým uznesením č. k. 5 Tos 17/2013-435 z 12. februára 2013 tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku všetky podané sťažnosti, teda aj sťažnosť matky sťažovateľa podanú v jeho prospech, zamietol.

Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 17/2013 a svojím uznesením z 12. februára 2013 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva zaručené v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, a to tým, že *„Uznesenie riadne neodôvodnil... pričom samotné uznesenie trpí arbitrárnosťou a nepreskúmateľnosťou, súčasne Krajský súd*

v Trnave pri svojom rozhodovaní neodstránil a nenapravil rovnakú nezákonnosť postupu a rozhodnutia Okresného súdu v Trnave...

Napriek tomu, že na porušenie práva na obhajobu sťažovateľ poukazoval aj prostredníctvom sťažnosti na druhostupňovom súde, všeobecný súd pri rozhodovaní o tejto sťažnosti porušenie práv sťažovateľa nekonštatoval, hoci je primárnym ochrancom základných práv a slobôd...

Sťažovateľ namieta, že rozhodnutie o väzbe ako rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody sťažovateľa je arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu neuvedenia konkrétnych skutočností existencie dôvodov väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čím nespĺňa zákonné náležitosti pre zákonné a ústavne konformné rozhodnutie, nakoľko jeho výrok o ponechaní sťažovateľa vo väzbe nemá zákonnú oporu v odôvodnení, čo má za následok, že sťažovateľ je vo väzbe na základe nezákonného a Ústava SR rozporného rozhodnutia, čím sú porušené jeho základné práva a slobody.

Rozhodnutie sťažovateľovi nedáva odpovede na základnú otázku prečo je jeho osobná sloboda obmedzená, resp. prečo je vo väzbe, nemá z odôvodnenia rozhodnutia vedomosť o tom, ktoré skutkové okolnosti zakladajú dôvod väzby u jeho osoby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku...

Sťažovateľ... je vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré založilo rozhodnutie Okresného súdu v Galante, sp. zn. 1 Tp/29/2012 zo dňa 15. 07. 2012 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave zo dňa 24. 07. 2012, sp. zn. 5 Tpo/28/2012. Väzobný dôvod podľa § 71 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku bol vtedy odôvodnený obavou z pokračovania v trestnej činnosti v danom prípade charakterom a rozsahom trestnej činnosti (pestovania drogy vo veľkom rozsahu a po dlhší čas, sofistikovaným spôsobom). Predmetné odôvodnenie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku malo svoje dostatočné opodstatnenie v rámci väzby v prípravnom konaní, avšak pre štádium konania pred súdom a vzhľadom na dĺžku väzobného stíhania už u obvineného nie je dostatočné (pri tzv. súdnej väzbe), pričom na tieto skutočnosti sťažovateľ poukazoval pred vydaním rozhodnutia...

... Súd odôvodnil obavu z pokračovania v trestnej činnosti u sťažovateľa paušálne spolu s osobami spoluobvinenými v danom prípade charakterom a rozsahom trestnej činnosti (vo veľkom rozsahu a po dlhší čas). Žiadny iný záver súd neprijal a nedôvodil

u sťažovateľa, pričom sťažovateľ považuje takýto záver a odôvodnenie za ústavne neudržateľné...

Súd svojim arbitrárnym rozhodnutím o väzbe sťažovateľa bez existencie a uvedenia konkrétnych skutočností zakladajúcich dôvody pre preventívnu väzbu, hrubo porušil princíp primeranej a spravodlivej rovnováhy medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu... sťažovateľa. Pri uvádzaní dôvodov väzby súd ani náznakom neuviedol právne a skutkovo relevantné argumenty odôvodňujúce odchýlenie sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody jednotlivca a už vôbec nekládol dôraz na rešpektovanie princípu prezumpcie neviny...“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezhom takto rozhodol:

„1. Postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 12. 02. 2013, sp. zn. 5 Tos/17/2013 boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské práva a základné slobody a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 12. 02. 2013, sp. zn. 5 Tos/17/2013 sa zrušuje.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu Trnava, aby sťažovateľa prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 320,80 €, ktoré jej povinný porušovateľ Krajský súd v Trnave zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

... obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú...

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 17/2013 a jeho uznesením z 12. februára 2013, ku ktorému malo dôjsť neodôvodnenosťou a arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru

V súvislosti s námietkou arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 5 Tos 17/2013-435 z 12. februára 2013 ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Uvedené sa vzťahuje na všetky typy konaní pred všeobecnými súdmi vrátane konania o väzbe. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Krajský súd napadnutým uznesením č. k. 5 Tos 17/2013-435 z 12. februára 2013 sťažnosť matky sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6 T 1/2013-398 z 24. januára 2013 zamietol, pretože dôvod ďalšieho trvania väzby sťažovateľa videl v tom, že trestná činnosť, z ktorej je sťažovateľ dôvodne podozrivý, „*mala byť páchaná počas dlhého časového obdobia a navyše aj vo veľkom rozsahu*“. Neprijatie návrhu na nahradenie väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka krajský súd odôvodnil taktiež rozsahom trestnej činnosti.

Úvahy krajského súdu považuje ústavný súd za legitímne a celkom logické, pretože vzhľadom na povahu dôvodov vzneseného obvinenia, charakter a spôsob páchania trestnej činnosti ide o také skutočnosti, ktorými krajský súd mohol odôvodniť väzbu.

Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov týchto všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, sa ústavný súd nedomnieva, že by z tohto rozhodnutia vyplývala jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa právneho názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie síce stručné, avšak ústavnoprávne akceptovateľné. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy.

Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru (čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru), preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru

Predovšetkým treba uviesť, že sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tos 17/2013 z 12. februára 2013 sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa naopak, *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c)

dohovoru vo vzťahu ku krajskému súdu v označenom konaní a napadnutým uznesením je preto už na prvý pohľad neopodstatnená (obdobne napr. I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07).

V nadväznosti na toto konštatovanie ústavný súd dospel k záveru, že argumenty, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti použil, nezakladajú príčinnú súvislosť medzi čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a napadnutým postupom a uznesením krajského súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru

Pokiaľ ide námietku sťažovateľa o porušení práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, konkrétne práva na obhajobu, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ v sťažnosti neuviedol ani jeden argument na podporu tvrdenia o porušení tohto práva.

Vo vzťahu k porušeniu práva obvineného na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru je potrebné uviesť, že podľa judikatúry ústavného súdu sa týmto článkom dohovoru zaručuje oprávneným osobám predovšetkým to, že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu nezaručuje oprávnenej osobe dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom tohto práva je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (obdobne napr. II. ÚS 8/96, II. ÚS 215/06, II. ÚS 188/07).

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu.

Sťažovateľ v konaniach, v ktorých sa rozhodovalo o jeho osobnej slobode, mal obhajcu, ktorý mal zabezpečené všetky procesné práva dané mu zákonom a ktoré koniec koncov aj využil. V rámci nich sa písomne vyjadril k ďalšiemu trvaniu väzby sťažovateľa

(podanie z 21. januára 2013) pred rozhodovaním prvostupňového súdu o ďalšom trvaní väzby podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku. Takisto obhajca písomne doplnil (31. januára 2013) odôvodnenie sťažnosti podanej oprávnenou osobou (matkou sťažovateľa v jeho prospech) proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol sťažovateľ ponechaný vo väzbe. Obhajca sa teda vyjadroval k veci a bol volaný aj k procesným úkonom súdu (výsluch sťažovateľa 24. januára 2013, ktorého sa napriek tomu nezúčastnil). Ústavný súd preto v uvedenom smere nezistil porušenie práv obhajoby konajúcimi súdmi.

Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) pre absenciu akejkoľvek príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením práva na obhajobu [čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru] a označeným postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 17/2013.

Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o ďalších požiadavkách sťažovateľa je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody (pozri čl. 127 ods. 2 ústavy), bolo bez právneho významu sa týmito zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013